

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

×

Nro 15 • Perjantaina 12. elokuuta 2011

62. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 23 %)

Kurkijoen 65. Pitäjäjuhlat

13.-14.8.2011 Loimaan yhteiskoululla

Lauantaina 13.8.

klo 12-17.30 kiertoajelu Kurkijokea Loimaalla
(kts. erillinen ilmoitus)

klo 13- näyttelyt avautuvat
Minun Karjalani – valokuvanäyttely
Kurkijoen kirkko - Aslak Sarren
kotimuseosta

klo 16-17 Vanha Lopotti valokuvien,
Tapio Nikkari

klo 17-18 Kurkijoen kirkko valokuvien,
Tapio Nikkari

klo 17-19 päivällinen (10 €)

klo 19.00 **Muistojen iltamat** (10 €)
juontaja kotiseutuneuvos Eino Vepsä
ohjelmassa mm.
- filmi: Kekkosen vierailu juhlilla 1961,
Kari Rahiala
- nuoren musiikillinen puheenvuoro,
Eevastiina Haavisto
- ”Uljaita urhoja vai kuinka?”,
Salon Seudun Karjalaiset Wilmat
- lauluryhmä Evakot
- tanssit: Duo Särkkä

Sunnuntaina 14.8.

klo 10.00 Messu
Loimaan kaupunginkirkossa

klo 11.30 Lounas (8 €)

klo 13.00 Kurkijoen kirkko
Aslak Sarre

klo 14.00 **Päiväjuhla** (10 €)
juontaja Raija Hjelm
ohjelmassa mm.

- Tervehdysnat, Lauri Pölkki
- Juhlapuhe, Ulla Huittinen
- Kepeää kansanmusiikkia
ulkomaalaisin maustein,
nuori viulisti Ossian Helmi
- Elämä vaihdettiin, Laura Kilpiö
ja Armi Haatanen
- Sodan tunteja, Korsulaulajat,
joht. Pauli Hyrkäs
- Karjalakuoro,
joht. Armi Haatanen
- Lottalauluja, Tuija Saura
säest. Sari Jokela
- Lotta-kirjoituskilpailun
tulosten julkistaminen
- Päätössanat, Saini Repo

Majoitusta

voitte kysyä mm.

Loimaan evankelinen kansanopisto 02-7627217
Loimaan Seurahuone 02-76365100

Sukuseurojen ja ryhmien kokoukset

Sukuseuroilla ja muilla ryhmillä on mahdollisuus
kokoontua lauantaina iltapäivällä koulutiloissa.
Ilmoita ennakkoon toimitukseen ryhmäsi ko-
koontumisesta ja osallistujien lukumäärästä.

Lapsiparkki

Viime vuotiseen tapaan toimii sunnuntain Päiväjuhlassa Lap-
siparkki. 3-10-vuotiaille lapsille. Ohjelma pohjautuu karjalai-
suuteen, karjalaisiin leikkeihin, lauluihin.... Tuo lapsesi juhlille
kokemaan ”lasten karjalaisuus”.

Vetoomus

Innosta juhlille mukaan uusia henkilöitä, ota lapsenlapset tai
lapset mukaan juhlille, pienimmät Lapsiparkkiin.
Jos haluat tukea juhlien järjestämistä, voit tuoda mukana ar-
pajaisvoittoja.

Tavataan juhlilla!

Kurkijoki-Säätiö

Kalakurjet

Kurkijoen Martat ry

Kiertoajelu

Kurkijokea Loimaalla

la 13.8. klo 12.00- n. 17.30

Oppaana kotiseutuneuvos Eino Vepsä

- kokoontuminen Loimaan Osuuspankin eteen
klo 12.00
- Koulumuseo
- Sarren kotimuseo
- Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkki
- Kurkijoki-museo
- Kurkijoki-puisto ja Kurkijokelaisten evakoiden
muistomerkki
- paluu Pitäjäjuhlille Loimaan Yhteiskoululle ja
OP:n eteen

VUORISEN LIIKENNE

Retken hinta 34 € maksetaan bussissa matkan alussa. Hinta
sisältää kuljetukset, opastukset, sisäänpääsymaksut ja kahvi-
ja mehutarjoilun.

Vielä ehdit mukaan!

**Ilmoittaudu tänään perjantaina klo 14 mennessä Vuorisen
liikenteelle, puh. (02) 762 7072**

Retki toteutuu, jos osallistujia on vähintään 30.

Kurkijoki-Säätiö

Tässä lehdessä

Jatkosodan aikaiset sanomalehdet

uutisoivat näyttävästi Elisenvaaran ja
Kurkijoen takaisinvalloituksen. 11.8.1941
valloittajapataljoonan esikunta siirtyi
Kurkijoen maamieskoululle ja Kurkijo-
ki oli tällöin suomalaisten hallinnassa.
Linnavuorella liehui Suomen lippu ja
paraatimarssin jälkeen sotatoimet jatku-
ivat muualla.

Lue vanhojen lehtien kirjoittamaa
sotahistoriaa**sivuilla 4-5**

Masinistipäivä

oli myös kurkijokelaisten kokoontumis-
päivä. Päivän aikana kirjoittaja kiinnitti
huomionsa karjalan murteen runsauteen.
Olihan ainakin yksi järjestäjästä, Matti
Merta, itsekin kurkijokelaistaustainen.

Masiinoista ja muista päivän
kohokohdista**sivuilla 6-7**

Juuret Hiitolassa

Viime viikonloppuna hiitolaiset viettivät
Porissa kesäjuhliaan. Kesäjuhla-kuulumis-
ia ja Kaija Pöystin ajatuksia hiitolaisuus-
desta ja karjalaisuuden
vaikutuksista elämään

voit lukea **sivuilla 10 ja 11**

**TAVATAAN
PITÄJÄJUHLILLA!**

**Toimitus on avoinna tiistaisin ja
torstaisin klo 9-14, paitsi suljettuna
torstaina 25.8. loman vuoksi.**

**Seuraavat lehdet ilmestyvät
26.8., 9.9. ja 23.9.**

Tervetuloa Kurkijoen pitäjäjuhlille ensi viikonloppuna

Kesän päätapahtuma Kurkijoen pitäjäjuhlat pidetään ensi lauantaina ja sunnuntaina Loimaan Yhteiskoululla. Pitäjäjuhlissa tavataan, muistellaan, nautitaan mainiosta seurasta ja seurataan hyvää ohjelmaa. Joka vuosi järjestäjiä on jännittänyt kuinka paljon väkeä tulee. Vielä ei ole tarvinnut pettyä. Päivä- ja iltajuhlissa on ollut noin 350 kävijää. Ohjelmaa on pidetty hyvänä ja tulot ovat riittäneet kulujen peittämiseen.

Tämän vuoden juhlien yhtenä teemana on vuoteen 1941 liittyvät tapahtumat. Kotiinpaluu alkoi näyttää mahdolliselta kun Karjala vallattiin takaisin. Tähän ajanjaksoon liittyviä tapahtumia ja tunnelmia valotetaan juhlien ohjelmassa ja näyttelyissä.

Ohjelman runko on sama kuin parina viime vuotena. Lauantaina päivällä on kiertojoulu Loimaalla. Matkalla tutustutaan Eino Vepsän johdolla kurkijokelaisten si joittumiseen, tutustutaan Aslak Sarren ainutlaatui seen kotimuseoon ja käydään Kurkijoki museolla.

Aiempaan tapaan sukututkijat ovat paikalla, on työnäytöksiä, vanhoja esineitä ja valokuvia.

Tarkoituksena on, että vieraat voivat tulla pitkin päivää ennen iltamia oman aikataulun mukaan.

Lauantaina ennen iltamia martat tarjoavat ruuan. Lapsille on lapsiparkki.

Juhlissa on paljon henkilöitä, joilla on omakohtaisia muistoja Kurkijoesta. Heidän tarinoitaan tallennetaan juhlissa. Antakaa rohkeasti vinkkejä haastateltavista järjestäjille.

Sunnuntai ohjelma on perinteinen; aamulla kirkossa käynti, lounas, esitelmä ja päiväjuhla.

Juhlien järjestelyistä vastaa Kurkijoki-säätiö ja Kurkijoki-seura työrukkasenaan juh latoimikunta. Tänä vuonna juh latoimikuntaa avustaa Kalakurjet Martti Revon johdolla. Kalakurjet ansaitsevat kiitokset aktiivisuudesta jo tässä vaiheessa samoin kuin ruokailuista vastaavat martat ja esiintyjät.

Juhlien järjestäjät ovat tehneet paljon töitä juhlien onnistumiseksi. Muilta tarvitaan vain päätös lähteä.

Nähdään juhlissa

Timo Rouhiainen
Juh latoimikunnan puheenjohtaja

Yleisöltä

Lämmin Kiitos

teille kaikille, jotka työpanoksellanne osallistuite Hiitola-juhlien järjestelyihin.

Kiitos ohjelmansuorittajille sekä jokaiselle juhlaamme osallistuneelle.

Hiitola-säätiö - Hiitolan Pitäjäseura ry.

Onnittelut

13.8. 1-vuotta täyttävälle Helmille ja äiti-Miialle 17.8. olevan syntymäpäivän johdosta.

t. isomummi
ja iso-täti

Alhon kyläkirjan infopiste pitäjä- juhlilla

Muistelukset, asiapapereiden ja muiden lähteiden tiedot ja valokuvat ehtivät vielä mukaan Alho-kirjaan. Asiakirjat ja kuvat voidaan kopioida ja palauttaa saman tien. Meneillään ovat käsikirjoituksen viimeiset tarkistuskierrokset. Syksyn mittaan kannet ovat sitten vähitellen menossa kiinni. Oman suvun, eräillä myös omat tiedot on hyvä käydä

tarkistamassa.

Infopisteessä ovat vastaillemassa ja tarvittaessa kirjan teosta kertomassa Ahti Kurri ja Lauri Pölkki. Ryhmän kolmas jäsen Veikko Repo on oman tietokoneensa ja Kurkijoen sukutietokannan ääressä lähimaastossa. Muista kylistä kotoisin tai juuriltaan olevat voivat kysellä kyläkirjan teosta. Voimme vakuuttaa, että se on hyvin mielenkiintoista.

Ahti ja Lauri

Nimi- päivät

Elokuu

viikko 32

12 pe Klaara
13 la Jesse
14 su Onerva, Kanerva

viikko 33

15 ma Marja, Jaana, Marjatta, Marjo, Marita, Marjut, Marianne, Maritta, Marjaana, Marjukka, Marianna, Jatta

16 ti Aulis

17 ke Verner

18 to Leevi

19 pe Mauno, Maunu

20 la Sami, Samuel,

Samu, Samuli

21 su Soini, Veini

viikko 34

22 ma Iivari, Iivo

23 ti Signe, Varma

24 ke Perttu

25 to Loviisa

Kaipuu saa näkyä

KAIKKI KIVITYÖT

PALVELEMME

Ma - Pe 9 - 17

LOIMAAN KIVI

KIVICENTER

Palininkatu 2, Loimaa
Puh 0207 909 263

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

Hartaus sunnuntaille

14.8.2011

9. sunnuntai helluntaista

Valinnan vaikeus

Nyky aika tarjoaa valtaisan määrän tietoa. Erityisesti sähköinen tiedonvälitys on tuonut saavutettavaksemme koko maailman. Hakukoneet suoltavat tuloksia sekunnin sadasosissa ja ihmispoloisen yhä vaikeammaksi käyvä haaste on valita tietotulvasta aito, luotettava ja ennen kaikkea sisällöltään merkityksellinen. Ei ihme, että moni kokee tuskan hetkiä tietöähkyssä.

On välttämätöntä erottaa aito väärästä, luotettava epäluotettavasta ja merkityksellinen merkityksettömästä. Joudumme tekemään jatkuvasti arvovalintoja hyvän puolesta pahaa vastaan. Mutta miten osaisimme valita oikein?

Tänäkin kesänä on rippikouluissa kautta maan päntätty päähän, usein ulkoa, Jumalan kymmentä käskyä. Niitä on kutsuttu tienviitoiksi, jotka ohjaavat oikeaan elämään. Helppo vastaus valinnan vaikeuteen on seurata käskyjen viitoittamaa tietä. Paljon vaikeampaa taitaa kuitenkin olla niiden noudattaminen. Silti niitä opetetaan nuorisolle, jotta oikea elämä olisi edes mahdollista. Ulkoa opitun täytyy siten muuntua sisäistetyksi Jumalan ääneksi sydämessä – terveeksi omaksitunnoksi.

Jeesus sanoo elämään vievän tien olevan kapea ja portin ahdas. Kristitty joutuu tekemään jatkuvasti vaikeita valintoja. Joissain asioissa vastauksia on hankala löytää, joskus eri kristityt valitsevat jopa keskenään eri lailla. Pyrkimys totuuteen on kuitenkin tärkeintä. Juuri siksi kyselevä mieli on arvokkaampi kuin valmiita vastauksia suoltava automaatti. Kyselevä mieli nimenomaan ensin kysyy ja jää sitten odottamaan Jumalan vastausta.

Jumalan tahtoon, rakkauteen, armoon ja toisen armahtamiseen sitoutunut omatunto ei voi tehdä kovin vääriä valintoja. Siis: kysy ja seurata Jumalan tahtoa. Sillä tiellä valinnan vaikeus vähän helpottaa.

Juha Lassila

Juha Lassila toimii Aalto-yliopiston Otaniemen kampuspappina.

Dos. VTT Erkki Vasara

Helsingin yliopiston valtiotieteellisestä tiedekunnasta alustaa kurkijokelaissyntyisen Viipurin läänin maaherran sittemmin Tasavallan presidentin

LAURI KRISTIAN RELANDERIN ULKOPOLITIIKASTA

to 22.9. klo 17.30, Karjala-talolla Helsingissä. Tilaisuus on kaikille avoin ja maksuton.

Jäj. Hiitola-Kurkijoki sukututkimuspiiri

Iloittautumiset: Sakari Karsila, p. 0400 210 208, Veikko Repo p. 050560 6049, Riitta Sainio p. 040 544 7582

Onks tietoo KYSYMYKSET?

1. Mikä elin tuottaa ihmiselimestön tarvitsemää insuliinia?
2. Missä sijaitsee presidentti Kekkonen synnyinkoti Lepikon torppa?
3. Mikä on Kiinan suurin kaupunki?
4. Minä vuonna senaattori Robert Kennedy murhattiin?
5. Millä tavalla islamilaisen saria-lain mukaan toteutetaan aviorikoksesta määrätty kuolemantuomio?
6. Missä lajissa presidentti Svinhufvud saavutti aikanaan Suomen mestaruuden?
7. Kuka oli Suomen ensimmäinen vasemmistolainen pääministeri?
8. Minä vuonna Vuosaari liitettiin Helsinkiin?
9. Kuinka monta karhua Suomessa on?
10. Kuinka monta ruusuketta on Suomen puolustusvoimain majurin kauluslaatasta?

ILMOITUSHINNAT:

4-väri 70 senttiä/mm + alv 23 %
Mustavalk. 50 senttiä/mm + alv 23 %

TILAUSHINNAT:

vuosi..... 39 euroa
6 kk..... 23 euroa
Pohjoismaat 44 euroa
Muualle 52 euroa
Tilinumero: LSOP 523900-4897

Y-tunnus 0204020-9
Sivunvalmistus:
Etusivupaja, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki
ISSN 0782-5668

Sanan Voimaa

12.8. Herra on kuningas! Riemuitkoon maa, iloitkoot meren saaret ja rannat! Pilvi ja pimeys ympäröi häntä, hänen istuintaan kannattavat vanhurskaus ja oikeus. Ps. 97:1-2

13.8. Te, jotka rakastatte Herraa, vihatkaa pahaa! Herra on omiensa turva, hän pelastaa heidät pahojen käsistä. Päivä koittaa vanhurskaille, ilo niille, joiden sydän on puhdas. Ps. 97:10-11

14.8. Jeesus sanoo: "Menkää sisään ahtaasta portista. Monet menevät avarasta portista ja laveaa tietä, mutta se vie kadotukseen." Matt. 7:13 Virsi 364:1 Tie taivaan kaita, ahdas on ja ohdakkeinen aivan, vaan matkamiehen voittohon vie Herra kautta vaivan. Jos ristin tieltä eksytään, ei taivaan riemuun päästäkään, ei tulla kruunatuksi.

15.8. Mutta sinä tahdot sisimpääni totuuden – ilmoita siis minulle viisautesi! Ps. 51:8

16.8. Karmelinvuorella Elia kääntyi kansan puoleen ja sanoi: "Kuinka kauan te horjutte puolelta toiselle? Jos Herra on Jumala, seurakkaa häntä, jos taas Baal, seurakkaa sitten häntä!" 1 Kun. 18:21

17.8. Jumalan sana on terävämpi kuin mikään kaksiteräinen miekka, se iskee syvään ja viiltää halki

sielun ja hengen, nivelet ja luiden ytimet, se paljastaa sisimmät aikeemme ja ajatuksemme. Hepr. 4:12

18.8. Herra, minun Jumalani, minä kerron sinun voimateoistasi ja julistan vanhurskauttasi, sinun, ainoan. Ps. 71:16

19.8. Kuinka suuret ovatkaan sinun tekosi, Herra, kuinka syvät sinun ajatuksesi! Tyhmä ei sitä käsitä, mieletön ei sitä ymmärrä. Ps. 92:6-7

20.8. Herra on minun turvakallioni, hän ei vääryyttä tee. Ps. 92:16

21.8. Jeesus sanoo: "Jokaiselle, jolla on, annetaan, ja hän on saava yltäkylin, mutta jolla ei ole, siltä otetaan pois sekin mitä hänellä on." Matt. 25:29 Virsi 443:1 Annoit, Herra, tehtävän sinun seurakunnassasi. Tahdot meidän käyttävän oikein lahjat antamasi. Toimia suo avoimesti, luottamuksen arvoisesti.

22.8. Herra, anna minulle ymmärrystä, tee sanasi mukaan! Ps. 119:169

23.8. Joka heikkoa sortaa, herjaa hänen Luojaansa, joka Luoja kunnioittaa, armahtaa köyhää. Sana. 14:31

24.8. Nyt on teillä yllin kyllin ja voitte lievittää heidän puutettaan, sitten voivat taas he yltäkyläisyydestään lievittää teidän puutettanne, ja näin toteutuu oikeus ja kohtuus. 2 Kor. 8:14

25.8. Herra, sinä olet oikeamielinen, oikeat ovat sinun päätöksesi. Ps. 119:137

Muistettavaa

Hiitolan Pitäjäseura järjestää rannalta onginta-kilpailun la. 27.8. klo 9-13. Paikka: Lynaskerin silta Pohjoinen satamatie n:o 272. Ajo ohje: Pori-Reposaari tieltä oikealle (opasteet) Ahlasiin päin n.3km. Kokooneminen parkkipaikalla. Lisätietoja Seppo p. 050 5857472

Kalakurjet, linja-auton aikataulu 20-vuotisjuhlariesteille tiistaina 30.8. Matka Viitalan autolla. Kurakorventie klo 18.00, Hirvihovin pysäkki klo 18.15, ST 1 pysäkki klo 18.20, Puistokatu 39 klo 18.25, OP Loimaa klo 18.30, Kirjaston pysäkki Hirvikoski klo 18.40, Niinijoki klo 18.50, Haaroinen klo 18.55, Oripää Shell klo 19.10, Lankkistentie Riihikoski klo 19.20, satama klo 20.00.

Minkä nuorena oppii...

Hyvinkääläiset pikkutyöt Julianna 4 ½ vuotta ja Helmiina Mättö melkein 2 vuotta piirakka-paistossa mummon luona Virttaalla. Juliannan piirakat onnistuivat hyvin. Helmiinan piirakasta tahtoi tulla riisipuurolihapullia, kuten Julianna asian ilmaisi. Piirakat maistuivat tyttöjen mielestä hyviltä. Minkä nuorena oppii, sen vanhana taitaa. Kuva Leena Salonen

Vanhoja kuvia

"Leiki, leiki pienokainen, laita lastuista tupia ... kunhan vuotesi kuluvat, laita et lastuista tupia." Näin lukee kesällä 1939 otetun kuvan takana. Kuvassa on Mannerheimin lastensuojeluliiton kesäkenttäläisiä leikkimässä "puhelinleikkiä" junaa odotellessa, sillä "hauskoista hauskin oli junamatka uimapaikalle Akkaharjuun." Kuva: Kurkijokimuseon kokoelmat.

Vanha kuva Pitäjäjuhlilta

Pitäjäjuhlakuva, josta on tunnistettu vasemmalta 1. Ida Anneberg, 2. Onni Kiiski (ehkä väärin), 3. Lyyli Haimila, 4. Rainar Hakulinen. 5. Viljo O. Hakulinen. 6. tuntematon, 7. Vappu Kiiski, 8. Johannes Kojo, 9. Elli Rahiala, 10. Aune Raitio, 11. Johannes Rouhiainen ehkä, 12. Kaarina Vanhala. Onko henkilöt tunnistettu oikein? Keitä muita kuvassa on? Milloin kuva on otettu? Kuva: Kurkijoki-seuran kokoelma

Heinäkuun mietteitä

On oikein hellepäivä, ei jaksais mittaa tehdä. Käin kaivamassa perunoita ja keitin maitosoussii ja silii sen kanssa, siin miun nälkä lähtö. Eilen keitin uusist mansikoist soppaa. Söin myös mansikkamaitoo - sitä lapsuuden ajan herkkuu. Sillo ennen mie löysin pientareesta luonnon mansikoita, nytkii mie jostain muutaman löyvän, mut ei ne maistu yhtä makkeilta.

Näillä sevuilla on nyt karjalaisii tapahtumii; on lauluiltoja, kyykkäkilapiluja ja tupailtoja. Siel näkee karjalaisii ja ne huastaa, jot tekkööt niitä kotiseutumatoja. On sitä ihmettelmistä, miten erilaista siel entisil synnyinpaikoil on nyt.

Mie kerran kävin. On siit jo jonkun verran aikaa, en lähe ennää. Muistelen kyllä paljon ja olen onnellinen, kun olen karjalainen. Miun lapset ei ole käyneet, on vain kuunnelleet, mitä on kerrottu.

Oltiin mieheni kanssa saman kyläläisiä ja naapureita. Hän muisti vanhempain enemmän kotikylästä ja kertoikin paljon, mutta hän on siirtynyt kirkon viereen niihin multiin.

Miun tyttären lapsista yksi on kiinnostunut enemmän. Hän kyselee paljon ja ehkä meneekin joskus, kun löytyy sellaisia lähtijöitä, mitkä siellä voi kertoa mummon synnyinseuvusta.

Karjalan mummo

Osanottoon Kurkijoki- adressi

4 erilaista: kirkko, vanha maisemakuva, värillinen maisemakuva, kulleroita

Hinta: 8 € saatavissa toimituksesta

JATKO SOTA

Elisenvaara ja Kurkijoki suomalaisille takaisin

Jatkosodasta kertovassa sarjassamme Elisenvaara ja Kurkijoki ovat tässä ja seuraavassa lehdessämme voimakkaasti esillä. Elokuun 9. ja 10. päivä suomalaiset joukot valtasivat kummankin takaisin.

Takaisin valtauksesta ohessa TK-rintamakirjeen vaihtaja T. I. Vartian kirjoittama teksti, joka on julkaistu Uusi Suomi -lehdessä reilu viikko tapahtumien jälkeen 20.8.1941. Se on aikalaiskuvausta tapahtumasta. Siinä

vältetään mainitsemasta tarkasti joukkojen ja henkilöiden tunnuksia ja nimiä. 25. elokuuta T. I. Vartia palasi vielä aiheeseen otsikolla: ”Kurkijoen valtaus suoritettiin yllättävän nopeasti.” Myöhemmässä tekstissään hän tarkentaa hyökkäyssuuntia: ”Suomalaiset joukot saapuivat Kurkijoen kirkonkylään samanaikaisesti kahta tietä. Luoteesta tulivat rajajääkärit, jotka olivat pääasiassa lähisedun miehiä, koillisesta taas

joukko-osasto, jonka miehet ovat satakuntalaisia.”

Elisenvaaran valtauksen jälkeen satakuntalaiset lähtivät kohti Kurkijokea metsien halki Otsanlahden kautta ja rajajääkärit suoraan kohti Laatokan rantaa.

Vartia toteaa, että metsien läpi tulleiden satakuntalaisten saapumista hidasti meijerin kohdalle tehty useiden satojen miinojen miinakenttä.

Kurkijokelaisen entinen päätoimittaja Teuvo Aho-

kas kirjoitti vuonna 1997 otsikolla: ”Elisenvaaran ja Kurkijoen takaisinvaltaus tapahtui 6.-11.8.1941”. Kirjoituksessaan hän käsittelee takaisinvaltausta Aimo Purhosen toimittaman kirjan ”Tie Ihantalan Tulimyrskyyn” – pohjalta. Aimo Purhonen käsittelee Rajajääkäripataljoona 2:n jatkosotataivalta. *Kursivoidut tekstit lainauksia kirjasta.*

9.8. Erillisen Rajajääkäripataljoonan I.K:n osat miehittivät Elisenvaaran keskustan. Samanaikaisesti saavuttivat kylän kuitenkin myös koillisesta Akkaharjun suunnasta edenneet eversti Kotilaisen komentaman JR 28:n osat ja lännestä hyö-

känneet eversti Valkaman johtamat JR 57:n joukot. Jo samana aamuna siirtyi majuri Polonin esikuntakin Elisenvaaraan.

Purhonen kirjoittaa, että kymmenen päivän taisteluiden aikana, joissa venäläisten JR701 ja 181 oli voitettu, rajajääkäreiden tappiot olivat 168 haavoittunutta ja 38 kaatunutta. Kurkijoen kirkonkylän valtauksessa rajajääkäreiden tappiot olivat 26 haavoittunutta ja 9 kaatunutta, lisäksi tappiota oli myös muissa osastoissa. Vankeja otettiin noin nelisenkymmentä.

11.8. siirtyi pataljoonan esikunta Kurkijoen maamieskoululle.

Samana päivänä Linnamäellä suoritettiin juhlallinen Vartiankin mainitsema lipunostotilaisuus, jossa eversti Valkama puhui.

HS

1941 elokuu

1. Suomi katkaisee diplomaattisuhteet Iso-Britanniaan
7. Lahdenpohja vallataan ja JR7etenee Laatokan rantaa
9. Elisenvaara vallataan
10. Kurkijoen kirkonkylä vallataan
15. Sortavala vallataan
27. Porvoota pommitetaan, 27 kuollutta
28. saksalaiset Tallinnassa
29. Viipuri vallataan
30. Paraati Viipurissa

Kiitos Tapio Nikkarille materiaalin kokoamisesta.

Rajalta Elisenvaaraan oli joukkojemme murrettava lukuisia vihollisen varustuksia. Niistä käytiin kiivaita taisteluja, jotka kestivät useita päiviä. Mutta sitten kun ne kerran oli murrettu, ryssien puolustus oli hajalla ja takaa-ajon luonteiset taistelut alkoivat.

Elisenvaaran ryssät olivat polttaneet jo useita päiviä ennen lähtöään. Asemasedun tien varrelta on kaikki talot poltettu lukuun ottamatta erästä rautatievirkailijan taloa. Kauempana kylän reunoilla on kuitenkin jo säilyneitä taloja. Karjanhoitokoulu ja sen lähellä olleet talot on kaikki poltettu. Suomalaisen joukkojen tultua Elisenvaaraan muutamat

talot vielä savusivat.

Elisenvaaran hävitysalueella

Ratapiha oli perusteellisesti hävitetty. Kiskoista suurin osa on viety jo aikaisemmin pois; vain pari raidetta on käytössä. Lähtiessään ryssät ovat nekin rikkoneet. Valonheitintornit on räjäyttämällä kaadettu ja silta, joka johtaa

maantien yli, on räjäytetty rikki. Koko asemanseutu on autio ja lohduton mustuneine savupiippuineen ja tuhkan peitossa olevine kivijalkoineen. Kauempana keskuksesta ovat sitävastoin useimmat talot jääneet polttamatta.

Hävityksen kuvaa lisäävät täällä vielä ryssien jälkeensä jättämät tavarat. Tienvarsia reunustavat vankkurit, kaasunaamarit, ammuslaatikot, siellä täällä auto tai tankki, kuolleet hevoset, patruunat, sinellit ja saastaisen näköinen kama. joukossa on sentään aina käyttökelpoistakin sotasa-

listaa.

Jo ennen Elisenvaaraan tuloamme ryssät olivat jättäneet jälkeensä runsaasti sotasaalista. Tienvarrella oli ajoneuvoja, tykkejä, kranaatinheittimiä, rikkiammuttuja tankkeja, tankkitraktoreita, autoja jne. Kovimman vastarinnan paikkoja oli Sinkosen mäki.

Elisenvaarasta eteneminen tapahtui nopeasti

Kun aamulla viiden aikaan saavuttiin tähän tuhattuun rautatiesolmukohtaan, lähdettiin pian jatkamaan matkaa ja jo iltapäivällä joukot olivat saapuneet lähelle Kurkijokea. Kärjessä olivat rajajääkärit, jotka ripeästi puhdistivat matkan varrella olleet vastarintapesäkkeet. Kovimpia taiteluja tällä välillä oli taistelu Rouhiaisen mäestä.

Seuraavana aamuna taisteltiin jo Kurkijoen edustalla. Tien oikeaa puolta eteni yksi jääkärijoukkue ja vasenta puolta kaksi. Nämä kärkimiehet olivat kaikki tottuneita ja pelottomia taistelijoita, jotka suorastaan häikäilemättömästi kävivät ryssien kimppuun. Niinpä eräästäkin mäestä karkoitetiin useiden satojen miesten suuruinen ryssäjoukko, joka suinpäin pakeni kirkonkylää kohti.

Kurkijoen valtaus

Yllättävän nopeasti pari jääkäriyhmää otti haltuunsa korkean Linnamäen, asetti sinne konekiväärinsä ja alkoi tulittaa kylän teitä ja joen yli kulkevaa siltaa. Kun myöskin vasemmalta puolelta tulitettiin kylää, tuli ryssille kiire pyrkiä pois joen eteläpuolelle ja sieltä edelleen suureen mottiin toisten mukaan.

Ensimmäiset miehet ja hevonon, jotka pyrkivät sillalle, jäivät kuitenkin siihen. Kun konekiväärin ampuivat kahdelta suunnalta, siitä oli mahdoton päästä yli. Silloin lähti tuo muutaman sadan miehen suuruinen joukko yrittämään joen yli sillan alapuolta. Tavaransa heittivät joen rannalle ja enimmäkseen vaatteensaakin, muutama riisui vallan alasti. Eräästä kohdasta pääsi kahlaamalla yli, toiset taas joutuivat uimaan.

Kalliolla olevat konekiväärinmiehet huomasivat kuitenkin heti tämänkin yrityksen ja ohjasivat suihkunsuuta jokeen ja sen rannalle. Suuri määrä ruumiita ajalehti virran mukana Laatokan lahteen. Toiset kömpivät haavoittuneina vielä rannalle ja saivat siinä vasta lopun tekemän osuman. Silan suojassa pääsi sentään vielä suuri määrä miehiä ehjänäkin yli. He loikkivat nopeasti ohi maamiesopiston, läpi metsikön ja samaa juoksua vielä sen takana olevan peltoaukeankin yli.

Vain kansakoulu ehdittiin polttaa

Viimeisenä ryssäporukassa kulki kaksi talojen polttajaa. He alkoivat tuhotyönsä maellä apteekin lähellä olevasta kansakoulusta, mutta juostessaan alaspäin seuraavaan taloon pioneerit olivat joen suunnalta tulleet niin lähelle, että polttajien matka päättyi tähän. Vain tämän koulun he ennättivät sytyttää, muu kylä jäi ehjäksi.

Vaikka jääkäripojat olivat yhtämättä taistelleet jo yksitoista vuorokautta, tämä ryssien pako innosti heitä niin, että pojat ohittivat heille annetun tavoitteen ja menivät vielä pellon reunan perässä tulittaen siellä puolipukeissaan pomppivien ryssien perään.

Niin hätäpäissään ryssät lähtivät pakoon, etteivät

Elisenvaaran ratapihaa valloituksen jälkeen. Kiskot on revitty irti koneitse. Oikealla näkyy venäläisten aloittaman uuden asemarakennuksen keskeneräinen rakennustyö. Kurkijokimuseon kokoelmat.

Majuri Eino Polónin komentamat Erillisen Rajajääkäripataljoonan (ErRjP) joukot saapuvat tuhottuun Elisenvaaraan 9.8.1941. Edessä vas. palanut Osuuskauppa, tien takana vasemmalla Lehmusvirran liiketalon ja keskellä apteekin rauniot. Niiden välissä kauempana mm. työväentalon ja Lakkosen liiketalon päiput. Samana päivänä Elisenvaaraan saapui myös eversti Kotilaisen komentamia JR 28:n joukkoja koillisesta ja lännestä evl. Valkaman johtamia JR 57:n joukkoja. SA-kuva

huomanneet räjäyttää edes pellon reunassa ollutta divisioonansa ammustäydennysvarastoa. Se näytti perästäpäinkin harmittavan kovasti, koska lähettivät muutamia miehiä autolla ajaen yrittämään sen räjäyttämistä vielä iltahämärissä, vaikka metsän reuna olikin jo meikäläisten miehittämä. Puolitiehen päättyi tämäkin yritys. Auto miehineen tuhoettiin tielle. Ja niin jäi meikäläisten käsiin monia tuhansia ammuksia sisältävä varasto, joka toimitettiin varmaan talteen.

Sinivalkoiset värit taas Linnamäellä

Joukkojen reippaan taisteluhengen ja pelkäämättömän toiminnan ansioksi on luettava, että näin onnellisesti oli päästy Laatokan rantaan ja ehjänä

ErRjP:n komentaja majuri Eino Polón Kurkijoen tiellä. Hänet nimitettiin myöhemmin Mannerheim-ristin ritiksi. SA-kuva.

saatu Kurkijoen komea kirkonkylä. Tämän kiitoksen esitti ensinnä pojille näiden joukkojen komentaja lippujuhlassa, joka pidettiin Linnamäellä valtausta seuraavana päivänä. Siinä mukana olivat rajajääkärit, jotka ensinnä kylään saapuivat, sekä hyökkäystä tukeneen rykmentin yksi joukkue.

Linnamäen valtavaan lippusalkoon vedettiin valtakunnan sotalippu merkiksi siitä, että Laatokan ranta on taas sinivalkoisten värien suojaamana vapaa vainolaisesta täällä luoteisosassakin. Ryssä pakenee etelään päin, mutta sieltä on tie poikki ja se painetaan Laatokan niemiin ja saariin. Sekasortoisena massana sen divisioonat pakenevat. Johtajat yrittävät viivyttää suomalaisen renkaan kiristymistä heidän ympärilleen pelastaakseen edes itsensä Laatokan yli toiselle puolelle.

Kurkijoen kirkko ”kulttuuritalona”

Suomalaisten tullessa Kurkijoen kirkon tornissa punainen räsy. Kauaa se ei kuitenkaan siellä ollut, sillä kun kylä oli puhdistettu ryssistä, eräs huimapäätä nautti torniin, tuli sieltä tornin katolle ja edelleen kattotikkaita pitkin tornin huippuun, katkaisi sinne pystytetyn kepin ja punalippu putosi maahan.

Kurkijoen kirkkotarhan portin molemmin puolin oli pantu julisteet, joissa oleva kirjoitus ilmoitti talon olevan ”Kurkijoen kulttuuritalo”. Jo hautuu-

maalla oli näytteitä tästä ”kulttuurista”. Sankaripatsas oli siirretty paikaltaan ja rikottu. Sen paikalla seiso nyt suuri Leniniä esittävä patsas. Kirkkoa oli käytetty teatterina ja elokuvahuoneistona. Urkuparvella oli huone elokuvakoneita varten. Altari oli näyttämönä ja alttaritaulun paikalla valkoinen seinäpinta, jolle filmit heijastettiin urkuparvelta. Leninin, Stalinin ja muiden bolshevikkipomojen suuri-kokoisia kuvia oli ripustettu pitkin seiniä varsinkin alttaripuoleiselle seinustalle. Punaiselle kankaalle tekstatuja julistuksia roikkui myös seinillä.

Maanviljelysopiston huoneissa oli ollut joitakin esikunnan osastoja ja suuri sotilaiden lukusali. Kaikkialla kylässä vallitsi väkevä ryssän hajuveden ja lian sekatuoksu. Sitä höysti nopeasti pilaantuvien ruumiiden levittämä katku. Paljon täällä on siivoamista ennen kuin kylä on asuttavassa kunnossa, vaikka rakennukset jäivät ehjiksi. Kuitenkin sen on pieni työ uudelleenrakentamiseen verraten. Kiitollisia saavat näille reippaille valloittajille olla ne tuhannet ihmiset, joilla nyt on oma entinen kotinsa ehjänä odottamassa asujiaan takaisin.

Kuvat:
Kauppalehti: Kari Rahialan kokoelma
Uusi Suomi: Pekka Kyytisen leikekirja

Palavia taloja Kurkijoen tien varrella 10.8.1941. SA-kuva. Valok. Gunnar Strandell.

Joukkojen edetessä 10.8.1941 Kurkijoen kirkonkylän suuntaan sytyttivät vetäytyvän vihollisen tuhoajajoukot tien varren talot palamaan. SA-kuva.

Kirkonkylästä ei vihollinen ehtinyt polttaa kuin kansakoulun. Maamiesopiston sillalle on jäänyt kuollut hevonen kärryineen. Taustalla Suojeluskunnan talo – Lottala ja Säkinmäki. SA-kuva. Valok. Tauno Norjavirta. Ilmi Kärävän kokoelmat.

Lippuvartio Kurkijoen Linnamäellä. SA-kuva. Valok. Tauno Norjavirta. Ilmi Kärävän kokoelmat.

JR 57:n komentaja evl. Valkama ja mm. evl. Kilpeläinen Kurkijoen Linnavuorella valtauksen jälkeen. SA-kuva. Valok. Tauno Norjavirta. Ilmi Kärävän kokoelmat.

Masinistipäivä Loimaalla - kurkijokelaisten joukkokokous

Lauantaiamun rankkasade ei perinneihmisiä lannistanut kun tuhatpäinen joukko erilaisiin tekniisiin vempaimiin ihas-tunutta yleisöä kokoontui Loimaalle 23.7. Merran tilalla järjestettyyn masinistitapahtumaan. Kär-

sivällisen entistämisen tuloksena uudelleen rakennettuja koneita katseltiin ja ihasteltiin. Tarjolla oli monenlaista nähtävää ja koettavaa koko perheelle: koneisiin tutustumista, musiikkiesityksien kuuntelemista, kädentaitajien

työnäytöksiä katselemista muutamia mainitakseni.

Tapahtuma oli myös perinnetietoisten kurkijokelaisten joukkokokous. Lyhyen otoksen perusteella huomasi että paikalla oli kymmeniä kurkijokelaista syntyperää olevaa tai toisen

polven kurkijokelaista. Päivän aikana huomasin miten monessa paikassa puhuttiin ”Sie ja mie” kieltä.

Tilaisuus tarjosi myös kurkijokelaista taustaa omaaville mainion tilaisuuden muistella menneitä maamootorien puksutuk-

sen tai pärehöylän suhinan parissa ja vertailla koneita Kurkijoella käytössä olleisiin koneisiin. Olihan Kurkijoki aikoinaan yksi Suomen edistyneisimmistä maatalouspitäjistä, jossa jo heti -30 luvulta lähtien käytössä oli viimeisimpiä maatalouskoneita kuten piikkipyörätraktoreita, pui-makoneita, pärehöyliä, jne.

Tapahtuma oli koko perheen juhlahetki. Mikä olikaan parempi keino välittää perinnetietoutta nuoremmille perheenjäsenille kuin näyttää näille miten maamoottori toimii, tai miltä näyttää v. 1939 piikkipyörä Zetor- traktori kyntöauroineen. Niin ikään salaojan kaivukone herätti kiinnostusta. Niitä ryhtyi 1690- luvulla Loimaalla valmistamaan Kurkijoella syntynyt Mauno Kurppa ja koneita myytiin suuria määriä oman maamme ohella ulkomaita myöten.

Masinistipäivät on perinteisesti järjestetty joka toinen vuosi v. 1995 lähtien ja tapahtuma on alusta alkaen ollut Loimaan 4H-yhdistyksen, Loimaan Pienviljelijäyhdistyksen sekä Saviseudun Harmonikkamiesten mittavan ponnistelun tuotos. Talven aikana erilaisten masinien rakentajat ja korjaajat ovat paneutuneet jo lähinnä romukunnossa olevien laitteiden yksityiskohtiin purkamaan niitä ja laittamaan uudelleen käyttökuuntoon.

Masinistipäivät ovat ol-

*Mauno Kurpan yrityksessä valmistettu sala-
ojankaivukone 1960-
luvulta.*

leet mainio tilaisuus vanhanajan tyyliin esitellä kätten tuloksia kiinnostuneelle yleisölle. Merran tilan piha-alueella oli päivän aikana esillä useampi sata erilaista konetta ja laitetta.

Tilaisuus tarjosi nähtävää ja koettavaa koko perheelle. Sen aikana pidettiin hauskoja kilpailuja. Näistä mainittakoon Massikanvetokilpailu, köydestä vetämällä yritettiin liikuttaa 35-mallista Massey Ferguson- traktoria. Naisille ja miehille oli oma sarjansa.

Loimaan löylynheitokilpailu on vuodesta toiseen saavuttanut yhä suuremman suosion kävijöiden keskuudessa. Se – toisin kuin se viime

Yksi tilaisuuden puuhamiehistä Matti Merta viime talvena entisöimänsä piikkipyörä- Zetor 25:n edessä.

Elisenvaaran Martat retkeilivät

Loimaalla toimivat Elisenvaaran Martat ovat käyttäneet hyväkseen kuluvan kesän hienoja ilmoja retkeillen luonnossa, uiden ja saunoen sekä tutustuttiin Pöytyälle rakennettuun suureen ja komeaan Enkelipuistoon.

Uinti- ja saunaretki suuntautui Tammelan Lunkille, Yhteismetsän majalle, jossa kesäpäivä kului mukavasti, kun välillä myös syötiin kesäkeittoa sekä nautittiin kahvipöydän antimista ja jotkut kävivät lisäksi metsässä mustikoita maistelemassa.

Toinen, taiteen pariin suuntautunut retki tehtiin heinäkuun viimeisenä sunnuntaina Pöytyälle. Sinne on taiteilija **Kyösti Iitti** viiden hehtaarin tontille,

metsäiselle mäelle rakennanut suuren työn tuloksena **Enkelipuiston**, joka koostuu kymmenistä metallista, kivistä ja puusta tehdyistä veistoksista, joiden aiheet taiteilija on hakenut usein historiastamme. Mäen päälle hän on kaivanut myös järven, joka on saanut vetensä sateista. Vesi pysyy järven päällä hyvin, sillä kaikkialla on kalliopohja. Jo yksistään sen kaivamisessa on ollut mah-tava urakka, sillä noin puolen hehtaarin järvi ei synny hetkessä.

Kannatti todella käydä katsomassa! Kiitimme taiteilijaa ja toivotimme hänelle luomisvoimaa taiteensa parissa.

Kuva ja teksti EV

Elisenvaaran Martat ja ”Martit” kesäretkellä Enkelipuistossa Pöytyällä 31.7.2011. Takana kaivettu järvi ja sen vastarannalla taiteilijan tekemä ufo.

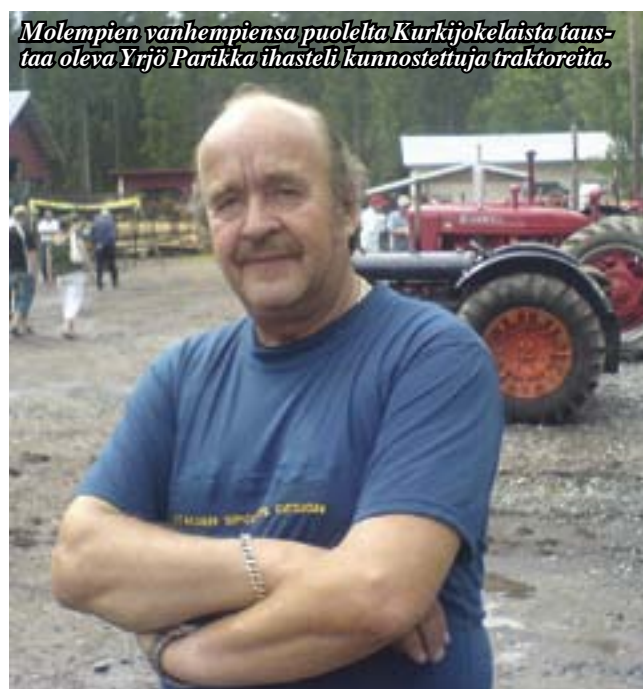
Löylynheiton mestaruutta tuomaroivat myös kurkijokelaista taustaa olevat Teija Asikainen ja Heikki Merta.

kesän surullisen kuuluisa löylynheitokilpailu – oli aivan vaaraton. Sen aikana mitattiin kuinka paljon lauteilla istuen 3 metrin päästä heitettyä löylyvettä päätyi kiukaan kivillä olleeseen sademittariin. Loimaan löylynheittomestariksi selviytyi 15 mm määrällä Hannu Laaksonen Loimaalta, 2. sijan 13 mm saavutti Pasi Markula Loimaalta ja 3. sijan 10 mm Matti Schwartz Somerolta. Kaikki kolme voittajaa saivat komean pokaalin palkinnoksi.

*Teksti ja kuvat:
Jaakko Taitonen*

Tuohesta osataan vielä nykyin valmistaa erilaisia tuotteita

Molempien vanhempiensa puolelta Kurkijokelaista taustaa oleva Yrjö Parikka ihasteli kunnostettuja traktoreita.

Tunnista tämä esine!

Yksi masinistipäivien puuhamiehistä Heikki Kirvelä näytti kädessään pitämäänsä esinettä ja toivoi Kurkijokelaisen lukijoilta apua esineen tunnistamiseksi.

Kuvan mukaisesti esine on n. 70 x 70 x 70 mm kokoinen metallirasia, (ruostumatonta terästä), jonka yhdellä sivulla on veivi. Toisella puolella on salpa, josta painamalla rasia avautuu keskeltä. Yhdellä puolella

on pieni n. 1 mm kokoinen reikä. Koneen sisällä on neljä sylinteriä, joita veiviin kytketyt hammasratat pyörittävät vain yhteen suuntaan. Ne on päällystetty jollain pehmeällä materiaalilla (voisi olla sähköä eristävää?). Sylinterit on kiinteästi asennettu kotelon sisään eli niitä ei voi ottaa ulos.

Esine löytyi Kirvelän kunnostaessa vanhaa taloa.

Esine veivin puolelta.

Tunnistamaton esine avattuna.

Sen vintillä yhden hirren päällä oli jotain kiiltävää ja sieltä hän sen löysi. Arvailuja laitteen käytöstä esitettiin Masinistipäivien aikana lukuisia, kuten esim. käämityslaite, filmin kehityslaitte jne., mutta ehdotukset eivät oikein vakuuta.

Osaatko kertoa mikä laite on kyseessä tai missä yhteydessä sitä on käytetty samoin kuin sen ikä?

Mahdolliset vastaukset toimitukseen.

*Teksti ja kuvat:
Jaakko Taitonen*

Heikki Kirvelä kädessään eriskummallinen metallirasia.

Kolme hevosta

Elämässäni on ollut kolme hevosta. Ei mitään nimekkäitä ravureita vaan työjuhtia.

Oikeastaan, niitä hevosia joilla olen ajellut on ollut useampikin kuin kolme. Helka, Kapu ja Janne ovat kuitenkin olleet hevosista tärkeimmät. Muut vain vähän aikaa ajettavina olleita, niin kuin ohikulkijoita. Ei kanssamatkustajia.

Helka oli hevonen syntymäkodissani Karjalassa. Lapsuudessani, siis aikana ennen talvisotaa. Kapu taas oli hevonen, myös kotona Karjalassa jatkosodan aikana ja toisella evakkomatalla. Janne oli uuden kotini hevonen Varsinais-Suomessa, kun elämää aloiteltiin lähes tyhjistä. Jannen kanssa tein yhteistyötä peräti 20 vuotta.

Helka oli kotonani Kurkijoen Savojalla vakiohevon. Se oli tullut isälleni Antille ja äidilleni Katrille heidän ostettuaan äitini kotitalon äitini isän perikunnalta vuonna 1928. Siis vuosi ennen minun syntymääni. Muistan 1930-luvulta, että isä kävi yleensä keväällä ostamassa Kurkijoen hevosmarkkinoilta hevosen, jonka hän myi aina syksyisin. Talven ajan tuli toimeen yhdelläkin hevosella eikä toinen ollut joutilaana turhaan syömässä.

Helka oli vankka ja rauhallinen tamma. Sen ikää en tiedä, mutta luulisin, että se oli lapsuudessani hieman 10 ikävuoden yläpuolella. Kooltaan se oli keskikokoa ja väriltään tummanrautias. Se suhtautui lapsiin ymmärtävästi. Jo kouluiän kynnyksellä pääsimme veljeni Aarnen kanssa kumpikin ratsastamaan sillä yksin. Tottelevaisesti Helka meni ohjauksessamme pellon sarkaojaan seisomaan niin, että pääsimme hyppäämään sen selkään.

Talvisodan aikana meidän poikien oli pakko oppia hevosmiehiksi, koska isä joutui sotaan ja jäimme äidin kanssa kolmesta töitä tekemään. Tosin meillä oli Elisenvaarasta evakkona äidin sisko kolmen lapsensa kanssa. Täti autteli äitiä töissä, mutta lapset, kaksi poikaa ja tyttö olivat meitä nuorempia, joten heistä ei töissä apua ollut.

Hevostyöt, heinien ja polttopuiden ajaminen oli meidän työtämme. Samoin veden ajaminen karjalle oli jokapäiväinen askare. Syksy 1939 oli varsin vähäsateinen ja niinpä pohjavedet laskivat eikä kaivosta riittänyt vettä karjalle, jota oli kuusi lypsylehmää, nuorkarja, muutama lamma, sikapossu ja kanoja. Helkan lisäksi meillä oli silloin toinenkin hevosenalku, parin vuoden ikäinen hyväskuinen tamamavarsa, jonka suhteen isällä oli suuret odotukset.

Vettä karjalle haettiin noin puolen kilometrin päässä sijaitsevasta lähteestä. Isä oli laittanut reen päälle noin 300 litran puutynnyrin mihin vesi ammennettiin ämpäreillä. Helka oli oppinut hyvin käytännön, sillä menomatalla se tyhjän tynnyrin kanssa hölkkäsi omaa tahtiaan lievästi myötämäkeen, mutta takaisin tuli kuormaa vetäen kävelyvauhtia.

Näin talvi kului, välillä pommituksia peläten, arkisissa askareissa. Välttämättömät työt tulivat tehdyiksi,

1950-luvun alussa Suomessa oli yli 400 000 hevosta, suurin osa maataloudessa. Vähimmillään hevosten määrä laski 1980-luvun alussa reiluun 30 000 yksilöön. Nykyinen ravi- ja ratsastusinnostus on nostanut lukumäärää.

Kuva: Pekka Kyytinen/Kurkijoki-museo

vaikka esimerkiksi hevosen valjastamisessa rinnustimen kiinni vetäminen tuntui joskus meille pojille olevan lähes ylivoimaisen raskasta.

Kun talvisodan pakko- rauhan jälkeen jouduttiin lähtemään evakkoon, niin määränpääksemme oli annettu Keuruu. Elisenvaaran asemalla saimme hevoset umpinaiseen tavaravauunuun, jonne tuli muitakin hevosia ja joku mies hoitajaksi mukaan. Me sekä meillä olleet evakot pääsimme matkustajavaunuun, jossa matkustimme Haapamäelle, mistä perheemme kuljetettiin Keuruulle, täti lapsineen kulkeutui muualle.

Hevosemme löytyivät Keuruulta erään talon talletista. Koska meillä ei ollut mahdollista pitää hevosia ja isä oli vielä sotareissulla, niin äiti myi hevoset ja teki ilmeisesti hyvät kaupat, koska isäkin oli kauppaan tyytyväinen palattuun kotiin. Tai, ei kotiin vaan perheensä luo, meille osoitettuun kortteeriin. Näin katosi eräs vaihe, ja eräs hevonen elämästäni.

Kapu ja sen kaveri

Palattuamme ensimmäisen evakkomatkamme jälkeen takaisin kotiin Kurkijoelle keväällä 1942 osti isä hevosen jonka nimi oli Kapu. Tämä oli keski-ikäinen, keskikokoinen, väriltään vaaleahko ruuna. Ihan käypä hevonen, rauhallinen, mutta ei laiska. Sopi hyvin

meidän poikien ajettavaksi.

Saduissa on luettu eri eläinten välisistä ystävyys-suhteista. Meillä ei kesällä 1943 tarvinnut lukea sitä sadusta vaan se toteutui ihan arkipäiväisessä elämässä.

Varhain keväällä meille oli otettu porsas kasvatettavaksi. Ilmojen lämmentyessä porsas, nimeltään Rollo, pääsi nauttimaan ulkoilma- ta ja vapaudesta. Porsas ystävystyi lähilaitumella käyskentelevän Kapun kanssa niin, että se seurasi koko kesän ajan hevosta aina tämän ollessa laitumella. Kun Kapu kävi makuulle, ahtoi Rollo itsensä makailemaan ihan hevosen kylkeen kiinni. Kapu suhtautui kaveriinsa ymmärtämyksellä eikä koskaan satuttanut porsasta tai osoittanut edes vihostumista. Kun haimme Kapun töihin niin Rollo seurasi uskollisesti laitumelta pihaan.

Välillä eläimet tuntuivat ”keskustelevan” keskenään, sika röyki ja hevonen hörähteli vastaukseksi ja hamuili huulillaan sian niskaa. Syksyllä laidunkauden päättyessä Rollo, nyt jo melko isoksi siaksi kasvaneena, pääsi talliin karsinaan Kapun pilttuun vierelle, joten ne voivat siellä jatkaa seurusteluaan. Rollon tarina päättyi myöhemmin, surullisesti kuten jouluporsaiden tarinat päättyvät.

Kapun viisaus hevosena ilmeni, niin kuin monella muullakin hevosella, hyvänä suuntavaistona. Olin keväällä 1944 käymässä

jollakin asialla isäni syntymäkodissa Ihojärvellä jonne meiltä oli matkaa runsaat 10 kilometriä.

Aikatauluni venyi josta-kin syystä ja pimeä yllätti ihan kotimatkan alkuvaiheessa. Aurattuja teitä ei silloin talvisin ollut ja tavallisia rekteitä lähti matkan varrelta useita eri suuntiin. Eräässä tienhaarassa ohjastin ilmeisesti väärään suuntaan, koska huomasin, ettei Kapu mielellään sinne kääntynyt. Niinpä annoin periksi ja sen jälkeen hevonen sai valita aina mieleisensä tien. Kotiin osasimme mainiosti Kapun ”kartan” mukaan.

Hevosella evakkoon

Aika kotona asemasodan aikana kului melko rauhallisesti ja tavanomaisesti tilan töitä tehden aina kevääseen 1944 saakka. Sinä keväänä isä ja naapurin isäntä ostivat yhteisen hevosen kesätöihin. Näin kumpikin talo sai halutessaan hevosparin liikelle ja jäi vielä hevonen toiseen taloon kotitöihin.

Kesän työt sujuivat kohdallaan, sillä syksyyn saakka, vaikka kesäkuun lopulla alkanut Kannaksen suurhyökkäys toi omia pelkojaan tulevaisuuden suhteen. Pelot osoittautuivat todeksi ja syyskuun alussa solmitun välirauhan jälkeen annettiin aikaa noin 10 päivää jättää kotiseutu.

Meillä isä oli siis sodassa ja vanhempi veljeni oli jo joutunut IS-joukkoihin, joten kotona oli vain äiti ja minä, nyt jo 15 ikäinen.

Naapurimme kanssa oli sovittu siitä, että me ajamme myös yhteisen hevosen evakkoon. Niinpä me läh-

dimme äitini kanssa syyskuun 20 päivän aikoihin evakkotaipaleelle kahden hevosen kanssa mukamme kaksi kärrykuormaa tavaroita ja evästä pitkälle taipaleelle. Määräasemaksemme oli annettu Ylistaro Pohjanmaalla.

Hitaasti eteni evakkokaravaani, tosin väki siitä vähitellen väheni sitä mukaa kun rautatieasemilta saatiin hevoset ja tavarat rautatievaunuihin.

Meidän osaltamme hevoskyyti jatkui aina Pieksämäelle saakka. Kaksi viikkoa siinä kului, mutta eipä ollut kiirettä minnekään. Syksyn ilmat olivat melko lämpimät, joten tarvittaessa tarkeni nukkua kärryjen alla, ellei löytynyt ”sijaa majatalosta”.

Matkan varrella oli huoltopisteitä, mistä saatiin leipää ja lämmintä keittoa ihmisille ja heiniä hevosille. Meillä oli mukana runsaasti omaa evästä, sillä ennen lähtöä olimme ehtineet puida riihessä rukiita ja teurastaa sian, joten kotona paistettua leipää ja lihaa meillä oli omasta takaa riittävästi.

Pieksämäellä rautatievaunua odotellessamme pääsimme parin viikon matkan jälkeen saunaan ja nukkumaan oikeaan sänkyyn. Parin päivän odotuksen jälkeen saimme hevoset ja kärryt tavaroiheen vaunuun ja junamatka Ylistaroon pääsi alkamaan. Matka kesti useita vuorokausia, koska evakkovaunut eivät olleet rautatiekuljetuksissa tärkeimmällä sijalla vaan ne seisivat usein asemilla tuntikausia.

Tällä matkalla tein elämäni ainoan varkauden. mutta tein sen hevosten hyväksi. Eväsheinät loppuivat jossakin matkan puolivälissä, joten jostakin oli saatava heiniä hevosille. Tilaisuus tulikin eräällä asemalla kun vaunumme seisoi ratapihalalla ja sen vieressä oli pitkä heinäpaaleilla lastattu vaunujono. Ilmeisesti armeijan heiniä, koska kiväärin miehen vartioi junaa kulkien hitaasti vaunujonon ympäri. Kun vartiomies oli vaunujonon toisella puolella lähellä toista päätä, kiipesin lähimpään vaunuun ja pudotin pari, kolme heinäpaalia alas ja nostimme äidin kanssa ne vaunuun. Näin saivat Kapu ja toinen hevosemme purtavaa loppumatkan ajaksi.

Aikanaan pääsimme Ylistaron asemalle ja sieltä meille osoitettuun kortteeri-

Keveästi kulkee heinäkuorma Jannen rattailla. Heinäkuorman päällä serkkupoika Esko Kärhä

Teurastaminen sota-aikana

Teurastamisessa oli sota-ajan antamat lisäpuuhansa.

Teurastamisen jälkeen kansanhuollon nimeämän tarkkailijan piti käydä punnitsemassa lihat, jotta kansanhuolto voi päättää kuinka kauan lihat riittävät kulutukseen perheelle. Lihakorttia ei annettu siksi ajaksi.

Mikäli lihaa tuli kansanhuollon pykälien mukaan liikaa, niin ylimäärä piti luovuttaa yleiseen kulutukseen.

Kun Rollo-sika teurastettiin kotonamme, niin mikäli muistan oikein, kansanhuollon tarkkailijaksi määräämä oman kylän mies oli hyvin ymmärtäväinen punnitustissaan ja poistui talosta tyytyväisenä ruskeaan paperiin kääritty paketti kainalossaan.

20-vuotiaat Kalakurjet ongella

Kalakurkien 20-vuotisjuhlaonkikilpailut pidettiin heinäkuun lopussa 30.7. Paraisilla.

Tulokset:

Miehet:

1. Launo Salmelainen ... 1518 g
2. Viljo Ylönen ... 900 g
3. Simo Kaunisto... 810 g
4. Seppo Kemppinen 742 g
5. Pentti Kemppinen 416 g
6. Aleksanteri Piiparinen 370 g
7. Martti Meskanen 340 g
8. Aimo Jälkö 304 g
9. Pekka Riikonen 292 g
10. Lauri Veijalainen 210 g
11. Martti Repo ... 150 g
12. Veikko Nenonen 136 g
13. Heikki Hämäläinen ... 108 g
14. Pertti Inkinen..... 88 g
15. Raimo Sikiö 48 g
16. Eero Häkli 46 g
17. Reino Paju 42 g
18. Rauno Piiparinen 12 g

Naiset:

1. Leena Meskanen 792 g
2. Raija Laaksonen 314 g
3. Sari Latva-Valkama 196 g
4. Liisa Maanpää... 194 g
5. Saini Repo 146 g
6. Ria Virevuo 108 g
7. Terttu Veijalainen 42 g
8. Hannele Piiparinen 20 g

Viisi ensimmäistä kummassakin sarjassa palkittiin mitaililla. Suurimman saaliin kiertopalkinnon sai Launo Salmelainen tuloksella 1518 g, suurimman kalan kiertopalkinto meni samalle miehelle tuloksella 344 g. Saamattomien palkinto annettiin Jorma Lankiselle.

Launo Salmelainen kalasti kaikki palkinnot suurimmalla saaliilla ja kalalla.

taloon, joka sijaitsi Untamalan kylässä. Veljeni olikin jo siellä ja isäkin tuli viikon, parin kuluttua. Hevoset oli myytävä, koska niillä ei ollut lähitulevaisuudessa käyttöä.

Kapun myöhemmistä vaiheista ei minulla ole tietoa.

Kaksi vuosikymmentä Jannen kanssa

Pitkäaikaisimmaksi työsuhteeksi muodostui 20 vuoden ajanjakso Jannen kanssa.

Se alkoi vuoden 1947 alussa kun vanhemmilleni nimettiin Mh-tila Mellilästä, jonne olimme Ylistarosta muuttaneet keväällä 1945. Isäni osti Jannen eräältä tutulta isännältä. Janne oli silloin 4:n vuoden ikäinen nuori ruuna. Sen kanssa päästiin metsäajoihin tulevan kesän rakennuspuita ja polttopuita ajamaan jo talven aikana.

Tulevan kesän aikana

rakennettiin pikku mökki asunnoksemme ja eläimille karjasuoja tilalla olevan ladon yhteyteen.

Myöhemmin keväällä isä osti vielä toisen nuoren hevosen siksi, että päästiin kevätkylvöille. Meille nimetyn tilan koko peltoala, 10 hehtaaria, oli kyntämätöntä kaurasänkeä. Kylvökausi kesti kuukauden. Se alkoi vapulta. Pari päivää kynnettiin, sitten äestettiin, kylvettiin käsin apulannat ja myös siemenet isä kylvi käsin, koska meillä ei ollut kylvökonetta.

Kesä oli erittäin suotuisa, kylvöistä saatiin hyvä sato ja esimerkiksi seipäillä kuivunut vehnä kelpasi kauppaan kuivaamattomana. Syksyllä isä myi toisen hevosen pois, koska rehua oli vähän ja omat metsäajot ehti talven aikana tehdä yhdelläkin hevosella.

Janne siis jäi meille. Janne oli punarautias läsipää, ei mitenkään kovin kookas,

FC Inter lahjoitti verryttelyhousuja ja palloja Kurkijoella

Turkulainen jalkapallon Veikkausliigajoukkue FC Inter on harjoittanut hyväntekeväisyyttä jo vuosia. Kohteet valikoidaan aina huolella ja tänä vuonna kohteeksi tuli Kurkijoen urheilua harrastavat nuoret.

Seuran edustajana junioripäällikkö Pasi Hyvätti kävi, Hannu Nenosen toimesta oppaana, luovuttamassa heinäkuun lopulla verryttelyhousuja ja jalkapalloja.

Kurkijoella lahjoituksen vastaanotti Kurkijoen museon johtaja Marina Petrova, joka kertoi verryttelyhousujen päätyvän Kurkijoen ja Lahdenperän urheilijoille. Jalkapallot menevät Kurkijoella paikalliseen kouluun.

Pasi Hyvätti
Turku

Turkulaisen jalkapalloseuran FC Interin junioripäällikkö Pasi Hyvätti (2. oikealta) luovuttaa verryttelyhousuja ja jalkapalloja alueen urheilijoille, lahjoituksen vastaanottaa museon johtaja Marina Petrova (kesk.), oppaana toiminut Hannu Nenonen oikealla. Mukana kuvassa monille tuttuja satunnaisia matkailijoita, mm. Kurkijoki-Säätiön hallituksen pj Lauri Laukanen 2. vas.

Puuhevoselle pilttuu

Jokainen keräilijä on törmännyt siihen, että toreja ja kaappoja kierrellessä joutakin esinettä, merkkiä tai mallia löytyy joka nurkasta ja kaapin päältä. Sekin on varmasti tuttua, että harvinaisuuksia saa etsiä vuosikausia.

Museon kokoelmien kartuttaminen ei tässä poikkeaa paljoakaan keräilyharrastuksesta. Koska tilaa ei aina ole riittävästi, monessa museossa useimmin tarjottuja esineitä ei enää voida ottaa vastaan. Samalla toivotaan, että joku olisi muistanut laittaa talteen jonkin hyvinkin arkipäiväisen esineen, joka vielä kokoelmista puuttuu. Arjen esineitä karsii käyt-

tö ja aika. Kurkijokelaista esineistöä karsivat myös sota ja evakkomatkat. Silti yllättävän moni harmoni, ompelukone ja huonekalu, niin suurikokoisia kuin ne ovatkin, selviytyi uuteen kotiin. Niitä on jo Kurkijokimuseonkin kokoelmissa.

Kuitenkin on vielä paljon sellaisia tavaroita, joita museoon olisi hyvä saada, jotta kurkijokelaisesta elämänmenosta voitaisiin kertoa paremmin.

Löytyisikö joltakulta esimerkiksi virsivihkosta tai nuotteja, joihin olisi merkitty virsikantelesestys? Entä lastenleluja? Museolla on nukkenkehto, joka kaipaa lakanoita ja

nukkuja. Kurkijokelaisen hevostiehen ensimmäiselle puuhevosellekin olisi tilaa. Arkisessa käytössä olleet lasten ja miesten vaatteet ovat harvinaisia. Hauska olisi myös vanha, Vätikän hiekat nähnyt uimapuku.

Vanhoja kalastusvälineitä ei juuri ole, ei myöskään piparkakkumuotteja, piirakkapulikkaa, joulu- tai pääsiäiskoristeita, radiota tai lasten suksia. Ihän oma ryhmänsä ovat esineet, jotka on hankittu heti evakkomatkan päätyttyä ensimmäiseen uuteen kotiin.

Jokaisen esineen tekee harvinaiseksi siihen liitty-

vä ainutlaatuinen tarina. Jos teiltä löytyy Kurkijoelta kotoisin olevia esineitä, ottakaa yhteyttä!

Niina Lehmusjärvi
Perinne eläväksi -hankkeen projektipäällikkö

Jukka kapuamassa hevosen selkään.

Vähitellen tilan peltopinta-alan kasvaessa ja töiden koneellistuessa kesäiset hevostyöt jäivät varsin vähiin. Talven metsäajotkin rajoittuivat lähinnä polttopuiden ajoon. Loppuneet olivat talviset myllyreissut ja ansiomielessä tekemäni tukinajot. Hevonen kävi siis tarpeettomaksi. Kesät Janne oli jo ollutkin lähinnä eläkeläinen. Koska Janneella oli ikää jo 24 vuotta, niin en halunnut myydä sitä enää maailmalle vaan se talutettiin, tosin vähän raskain sydämin, LSO:n korkealaitaiseen autoon.

Mainittakoon, että Jannen kanssa samanikäinen naapurin Poku, Jannen pari 20 vuoden ajalta, kuoli kylvökoneen eteen seuraavana keväänä.

Arvi Heinonen

mutta erittäin hyväraaken teinen työhevonen, joka oli myös jaloistaan nopea. Ei raju, mutta hyvä vetämään kuormaa mm. metsäajoihin.

Joulun jälkeen Janne joutui koviin rahkeisiin. Isä ja naapurin Ilmari päättivät lähteä, rahanpuutteen takia, tukinajoon Aitolahdelle Tampereen lähistölle. Minut he ottivat mukaan ”vänkäriksi”, apumieheksi tukkikuormia tekemään. Tiedossa oli, että ajettavat tukit olivat suuruusluokaltaan isoja. Ne olivat Ruumalle Hollmingin telakalle sotakorvausteollisuudelle meneviä laivapuita, joista suurimmat tukit olivat 42 jalkaa, (12,6 metriä) pitkiä ja latvaläpimitaltaan 16 tuumaa, (n.40 sm) paksuja. Tyven halkaisija saattoi olla noin 80 senttimetriä, turha sellaiseen tyveen oli miehen tukkisaksia tarjota. Suuret tukit oli vedettävä hevosella köysillä kankia pitkin rekeen. Yksi tukki

riitti kuormaksi. Näitä suurimpia tukkeja käytettiin kuunarien mastoina.

Keväällä 1948 isäni ja eräs naapuri päättivät ko-keilla, tullaanko toimeen yhdellä hevosparilla, eli kumpikin lainaa naapurin hevosta silloin kun hevosparia tarvitaan.

Tämä yhteistyö pelasikin moitteettomasti naapurin kanssa myös isäni kuoleman jälkeen lähes 20 vuotta, aina traktorikauden alkuun saakka ja sen jälkeenkin niin kauan kuin hevosparia tarvittiin. Kaikki työkoneet kun eivät olleet traktorikauden alkaessa vielä traktorikäyttöisiä. Olimme ostaneet mm. yhteisen itseluovuttavan elonleikkukoneen jo pian yhteistyön alkamisen jälkeen. Hevosten tunteja ei laskettu vaan kumpikin käytti naapurin hevosta aina tarpeen mukaan. Ja hevoset sopeutuivat pariin erinomaisesti.

Janne oli sopuisa hevo-

nen ja vaimoni Airi oli myös melko hyvä ”hevostyttö”. Hän oli jo ”tyttölapsena” ajanut ravikilpailuissa palkinnon arvoisesti. Janne suhtautui myös lapsiimme varsin rauhallisesti, joten Jukka ja Irma saivat ratsastaa sillä heti kun selässä pysyivät. Oppivat samalla tekemään myös työajojakin. Kerrankin Jukka, ollessaan vielä alle kouluikäinen, halusi hakea hevosen pellolta pihaan. Janne oli liekanarussa muutaman sadan metrin päässä. Janne oli tottunut siihen, että Jukka talutti sen ojaan ja pääsi siten paremmin hyppäämään hevosen selkään. Näin nytkin. Päästyään ratsaille, poika hoputti hevosta juoksuun ja vähitellen laukalle. Äkkiä kuului kova parahdus, ehdin huomata, että poika putosi ratsailta. Otin polkupyörän ja ajoin katsomaan, kävikö pahastikin? En ehtinyt ajaa kuin muutaman metrin, kun näin, että Janne oli ojassa ja

Juuret Hiitolassa Porin juhlatee

Hiitola-säätiön ja Hiitolan Pitäjässeuran yhteistyössä Porissa 6.-7.8.2011 järjestämien 64. Hiitolan kesäjuhlien teemaksi oli valittu Juuret Hiitolassa. Juhlapuhujan Jukka Viinaseen perintötila oli Kopsalan kylässä kuten myös pääjuhlan juontajan Aila Niemen juuret.

Tervehdyssanat lausuneen Pitäjässeuran hallituksen puheenjohtajan Jouko Hämäläisen suku tulee Kilpolansaa-resta. Hän kertoi pitäjässeuran toiminnasta ja tarkoituksesta koota ja tallettaa Hiitolan historiaan liittyviä kulttuuriarvoja ja siirtää kotiseudun muistoa ja perinnettä tuleville polville.

– Toiminnan tehokkuudesta kertovat aulassa olevat lukuisat Karjalan Liiton myöntämät toimintakilpailujen kunniakirjat ja viime vuoden ensimmäinen palkinto Pitäjässeurojen sarjassa, johon osallistui 36 seuraa. Hiitolan Pitäjässeura ry oli myös Karjalaseurojen Satakunnan piirin paras seura vuonna 2010, hehkuttaa Hämäläinen.

Hän korosti että nuorten mukaan saaminen sähköiseen viestintään, sukututkimukseen ja kotiseutumatoille luovutettuun Karjalaan ja Hiitolaan on osa sitä toimintaa jota pitää kehittää.

Sukututkimus-seminaari

Porin Hiitola-juhlien tilai-

suudet aloittaneen seminaarin aiheena oli tällä kertaa sukututkimus. Alustajana toimi Harri Kekki, jonka oma tietokanta sisältää noin 350 000 henkilötietoa ja noin 3500 sivua tekstiä. Hänen kokemuksensa pohjalta lähes satapäinen seminaariväki sai tietoa sukututkimuksen perusteista ja lupauksen toiminnan aloittamisesta Porissa.

Kekki kävi läpi esimerkinomaisesti Hiitolassa 1600-luvun lopulla olleita sukulaisia, ja kertoi että kirkonkirjoista ja syntyneiden luettelosta pääsee alkuun selvittäessään ketä alueella on 1700-luvun vaihteessa ollut.

Merkittävä muutos väestöpohjassa tapahtui Kekin mukaan Ruptuurisodan seurauksena, kun ortodoksien muuttoliike Venäjälle kasvoi maastapaaksi. Väestön siirtymisen seurauksena Käkisalmen läänin väestöpohja muuttui lyhyessä ajassa karjalan kielistä puhuvista ortodokseista pääosin Savosta muuttaneisiin luterilaisiin talonpoikiin, läänin eteläosassa pääosa uudisasukkaista tuli Viipurin Karjalasta. Kekin mukaan väestöpohjan muutos vaikutti eniten Kaukolassa.

Kiinnostusta sukututkimukseen oli sen verran että Karjalatalolla kokoontunut Hiitola-Kurkijoki sukututkimuspiiri saa lisäpontta Po-

riissa, missä kokoonnutaan muutamia kertoja syyskaudella sekä myös keväällä.

Ei palautustoiveita

Hiitola-juhlassa oli juhlapuhujana hiitolaisjuurinen diplomi-insinööri Jukka Viinaseen. Hän toimi Neste Oy:n toimitusjohtajana vuosina 1973–1999, jolloin Venäjän kanssa käytiin kovaa

kädenvääntöä öljysataman sijoituksesta. Puheessaan Viinaseen totesi, ettei jaksakaan enää uskoa Kannaksen tai Viipurin takaisin saamiseen.

– Venäläinen osapuoli piti lujasti kiinni siitä, että öljysatama rakennetaan Koivistonlahteen. Näin jälkikäteen ajatellen on parempi, ettei Nesteen tavoite sen Porvooseen saamisesta toteutunut. Sitä kautta kulkee nykyisin

niin valtavat öljymäärät, ettei usko siinä valossa Karjalan palauttamiseen, pohti Jukka Viinase.

Öljymääristä kertoo ehkä se, että 2000-luvun alussa rakennettu suuri Koiviston öljysatama on Itämeren öljyputken päätepiste ja nykyään Venäjän suurin öljyn vientisatama.

Vuorineuvos Viinaseen siirtyi eläkkeelle Orion

Oyj:n johdosta 60-vuotiaana helmikuussa 2008. Hänen isoveljensä Iiro Viinaseen on puolestaan toiminut Suomen poliittisessa johdossa.

Juhlapuhuja totesi, että jos Karjala olisi palautettu, hän ei olisi nyt Porissa puhumassa vaan viljelemässä suvun perintötilan Roinilan maita Hiitolan Kopsalan kylässä, tai sitten taksikuskina Käkisalmissa.

Ennen juhlan alkua oli aikaa ihmetellä salin kattoa. Edessä vasemmalla Hiitola-juhliin Satakunnan tervehdysten tuonut maakuntajohtaja Pertti Rajala vierellään Jukka Viinase ja Jouko Hämäläinen. Oikealla kunniapuheenjohtaja Mauri Lankinen ja juontajana toiminut Aila Niemi.

Kaija Pöysti on karjalainen

Nainen, jonka onnistui rakentaa käännöstoimistosta suomalainen miljoonabusiness. Näin kuvailee eräs sosiaalisen median välikappale Kaija Pöystiä. Hän perusti opiskeluaikana Trantex-nimisen firman, joka kasvoi yli 250 hengen yritykseksi.

– Myimme yrityksen v. 1997, minkä jälkeen asuin ensin vuoden Saksassa ja

sen jälkeen 8 vuotta Bostonissa. Nykyisin toimin bisnesenkilnä Aldanella Oy:ssä. Erityinen kiinnostuksen kohde on kasvuyritysten, varsinkin palveluyritysten, toimintainnovaatioiden kehittäminen. Työskentelen myös sosiaalisen median parissa, tiivistää DI Kaija Pöysti mahdolltomalta tuntuvan toimintasarkansa

laajuuden.

Kaija Pöystin ajatuksia omasta karjalaisuudestaan ja suvun monitahoisuudesta saatiin kuulla Hiitola-juhlassa Porissa.

Hän kertoo käyneensä pienenä pitäjäjuhilla perheen mukana.

– Muistan miten pantiin vekkiihameet ja valkoiset polvisukat keskellä kaunista

kesää ja Parkkalin Tuulan ja sisareni kanssa istuttiin katselemassa väen paljoutta ja kuuntelemassa sitä kalkatusta, mikä karjalaisesta juhla-juhlasta lähti.

Muistan hyvin myös sen, että juhlapuhe kesti mielestäni noin 7 tuntia.

Piirakoita ja kertomuksia

Kaijan äidinäiti Alina Vihavainen oli varsinainen piirakkamestari, joka teki joka lauantai satoja piirakoita leivinuunissaan. Kaija kertoo oppineensa pienenä rypyttämään piirakoita vaikka lauantaiaamuna oli tuskaa herätä äitiä varhain piirakoita kaulitsemaan, kun mummo oli tehnyt taikinan valmiiksi.

– Niin itsestään selvää piirakoiden leipominen oli, että vasta 10-vuotiaana minulle selvisi, ettei kaikissa perheissä tehtykään piirakoita joka lauantai. Oppikoulun ensimmäisellä luokalla valitin perjantaina kaverilleni Merjalle lauantaiaamun muistuttamisen vaivaa. Hän katsoi minua kuin marsilaista ja kysyi ihmeissään, miksi sitten pi-

ti herätä niin aikaisin. ”No tietysti leipomaan piirakoita”, vastasin – aivan yhtä hämmästyneenä siitä, miksi moista asiaa tarvitsi edes kysyä. Merja ihmetteli suuresti, mitä piirakoita oikein tarkoitin – kyllähän omena- tai mustikkapiirakat sai paistaa päivälläkin. Muistan tuon tilanteen ja oman hämmästykseni edelleen kuin eilisen päivän. Joissakin suomalaisissa perheissä ei leivottu piirakoita.

Puhuja kertoi muistavansa ne lukemattomat kerrat, kun hän pienenä kuunteli keittiön pöydän ääressä kertomuksia Hiitolan maisemista ja siitä, miten kesät olivat kauniimpia, talvet lumisempia ja mäet suurempia.

– Aina, kun tuli vieraita puhe kääntyi Karjalaan ja paikkoihin, joista minulla ei ollut pienintäkään käsitystä. Se, että asuttiin asemalla, kuulosti aina yhtä mielenkiintoiselta. Pitkään luulin, että isäni vanhempien kortteeri oli aseman odotussalin yläkerrassa. Tätä käsitystä vain vahvistivat isän kertomukset siitä, miten hän aina aamulla meni alakertaan katsomaan keitä oli penkeillä nukkumassa. Vasta paljon myöhemmin minulle selvisi, että ”asemalla” asuminen tarkoitti aseman kylää, ja penkeil-

lä nukkuivat olivat tuttuja matkustavaisia, jotka sitten poikkisivat Pöystin taloon.

– Aina näistä muisteluista syntyi myös sama pieni kina siitä, missä järjestyksessä ne talot lopulta olivatkaan Kilpolan saarella tai kuka Pöysti oli mitään sukua kenelle. ”Et sie nyt sitä muista” sanottiin usein, kunnes lopuksi joku aina totesi ”Kyllä se asia on nyt nii että...”. Sitten vieraiden lähdettyä päiviteltiin, että ”mitä se hääkii luulee muistavansa, eihä se nyt olti sinnepäikää”. Ja seuraavalla kerralla koko juttu käytiin läpi uudelleen.

Sukupuusta

Tunnustettakoon, että tunnen oman sukupuuni huonosti. Puolustukseksi on todettava, että siihen on painavat syyt. Sekä Pöystin että äitini puolen Vihavaisten sukuselvityksen lukeminen sekoittaa innostuneimminkin sukututkijan ja saa vakuuttuneeksi siitä, että etunimien suhteen karjalaisilla ei ollut yhtään mielikuvitusta.

Vihavaisten puolella salittu miesten nimi oli Matti. Niinpä Matti Matinpojat seuraavat toisiaan, sukupolvesta toiseen, puoduttavalla varmuudella. Vähintään viidennen sukupolven jälkeen kuka tahansa on pudonnut

Kaija Pöysti kertoi päällään olevan Irja Pöystin tekemä Tuuterin puku. Kuvassa Vappu Vihavainen ja toisella rivillä Eija Pöystin vieressä Laura, Pöystin suvun tämän sukuhaaran vanhin ja nuorin.

mana

Viinasen mukaan taakse jätettyä Hiitolaa ei enää ole. Siitä on jäljellä muistot ja mahtava luonto, joten nyt kannattaa etsiä uusia muotoja kanssakäymiselle nykyisten asukkaiden kanssa.

– Päämääränä tulee olla toimiminen niin että siellä päästään käymään. On selvää että viisumivapaus tulee vähitellen ja aito halu yhteistyöhön viriää myös toisella osapuolella, painottaa Viinanen.

– Meidän tehtävämme on siirtää eteenpäin vanhemmilta perityt elämänarvot: huumorintaju, peräänantamattomuus, eteenpäin suuntautunut luonne ja usko tulevaisuuteen, kiteytti vuorineuvos Viinanen.

Juuret Hiitolassa

DI Kaija Pöysti käytti Juuret Hiitolassa -puheenvuoron sunnuntain pääjuhlassa. Mukaansa tempaavalla tavalla hän kertoi olevansa karjalainen ihan kokonaan ja läpeensä.

– Karjalaisuus on minulle verenperintö, olennainen osa minua. Tapa elää, ajatella, nähdä maailmaa – ei sen enempää eikä vähempää, muotoili Kaija Pöysti.

Hän oli tehnyt vieraiden iloksi juhlaan kuusi kasvi-aulua, joissa on kappale kadotettua Karjalaa, isän Hiitolasta kesällä 1938 keräämiä kasveja.

kärryiltä siitä, kenestä Matti Matinpojasta tällä kertaa oli kyse.

Vihavaisiin verrattuna Pöystien puolella mielikuvitus suorastaan laukkas, koska miesten etunimillä toistuvat Antti, Heikki ja Juho – mukana muutama Vihavaisilta vohkittu Matti, sukupolvi sukupolven jälkeen sielläkin.

Kun sitten kerran joukkoon saatiin yksi Simo, Pöystit alkoivat kutsua häntä Rietin Simoksi. Kukaan ei ilmeisesti sattunut huomamaan, että muista Pöysteistä hänet olisi erottanut pelkän etunimensä perusteella.

Kun tähän lisätään vielä se, että sekä äitini että isäni äiti olivat omaa sukua Vihavaisia, mutta eivät sukua toisilleen, tarvitaankin jo Vappu. Ainoana suvussa hän osaa selittää, miten tämä oli mahdollista – ja miten hän itse on sukua sekä isälleni että äidilleni. Tämän Vappu saakin kertoa vuodesta toiseen yhä uudelleen, enkä vieläkään osaa itse tuota kuviota selittää.

Muutokseen sopeuduttava

Kaija Pöysti on toiminut yrittäjänä, bisnesenkelinä ja aloittavien yritysten valmentajana, ja kuullut monia esityksiä, joissa aloittaville

Harri Kekki opasti hiitolaista väkeä sukututkimuksen perusteille.

– Kotitalon vintiltä löytyi isän koulukasvio. Kun sisareni kanssa avasimme sen, päällimmäiset lehdet olivat kuluneet jo puruksi, mutta niin tiukka se oli aikanaan sidottu, että keskimmäiset lehdet olivat kunnossa. Nekin olivat tehneet kaksi kovaa evakkomatkaa, kestäneet paljon – ja säästyneet.

Pääjuhlassa esiintyi kahdeksan otteeseen porilainen Jaana Lammi, jonka äiti on lähtöisin Kotajärven kylästä Suojärveltä. Häntä säesti

nakkilalainen hanuristi Jussi Henttonen. Myös näyttelimestä harrastava vuoden 1990 tangokuningatar on kierrellyt maata ristiin rastiin esiintymismatkoillaan.

Vuonna 1999 perustettu hiitolaisten oma lauluyhtye Evakot vei juhlakansan muistojen matkalle Hiitolaan. Ryhmän oma jäsen Terttu Ketola oli tehnyt osan tunnelmallisista sanoituksista.

Kullervo Huppunen

myös se asenne, että myös yrityselämässä ihmisiä on aina kohdeltava ihmisinä, ei pelkkinä tuotantotekijöinä, mikä tänä kvartaalitalouden aikana tuntuu jääneen kovin kaukaiseksi ajatukseksi.

Kullervo Huppunen

Aluepalautus evästi Venäjälle matkaavia ministereitä

Pääministeri Jyrki Katainen ja ulkomaankauppa-ministeri Alexander Stubb matkustivat Venäjälle 9.8. Matkan aikana he tapasivat mm. pääministeri Vladimir Putinin.

Aluepalautus ry toimitti ministereille ennen matkaa kirjeen, jossa he toivoivat heidän ottavan esille viisumivapauden, maanomistamisen Venäjällä ja Karjalan palauttamisen.

Viisumivapaa matkustaminen Suomen ja Venäjän välillä

Suomalaisten kotiseutumatkakokemuksista hylätään vain hyvin pieni osuus, kuten tilastoista ja raporteista näette.

Aluepalautus ry on esittänyt useasti kokeiluratkaisua, jossa kolmen (3) vuoden ajan viisumivapautta kokeillaan niin että Suomen kansalaisilla on viisumivapaa matkustusoikeus Suomen

viisumipakon vuoksi. Viisumihakemukset aiheuttavat matkajärjestelyissä ylimääräistä työtä ja kustannuksia sekä viisumin anojille että sekä Suomen ja Venäjän valtioille.

Pidämme tärkeänä, että maittemme välille syntyy viisumivapaiden matkojen matkustusoikeus. EU- ja Schengen-sopimus tuskin voivat olla ylivoimaisen esteenä.

Aluepalautus ry on esittänyt useasti kokeiluratkaisua, jossa kolmen (3) vuoden ajan viisumivapautta kokeillaan niin että Suomen kansalaisilla on viisumivapaa matkustusoikeus Suomen

viime sotien seurauksena pakkoluovutettaville alueille ja samalla alueella asuville Venäjän kansalaisille myönnetään vastaavasta viisumivapausoikeus Suomeen matkustaville. Viisumivapaa matkustusaika voi olla esimerkiksi 14 vuorokautta.

Kolmen vuoden koeajan jälkeen valtioneuvosto ja ulkoministeriö voivat teettää tutkimuksen viisumittomuuskokeilun tuloksista. Uskomme sen olevan hyvin myönteinen sekä Suomen että Venäjän osalta.

Luonnollisesti lopullisena tavoitteena tulee olla kokonaan viisumivapaa matkustusoikeus, mutta kokeilu on omiaan avaamaan lukkiutuneita asenteita, ellei täydelliseen viisumivapauteen päästä Suomen ja Venäjän välillä välittömästi.

Kirje lukijalta

Museoasiaa

Lauantaina soitti Lempäälän Himminkodista Marjatta Auvinen, Vihtori Mäkelän pojan Ilmarin tytär Mikri-lästä, ahkera Tampereen Kurkijokelaisissa kävijä. Puolisonsa maatessa sairastosastolla hän päätti piristää päiväänsä pyytämällä pojaltaan autokuljetuksen Kurkijoki-museolle.

Ikävä yllätys kohtasi jo museon edustalla, missä kukkien sijasta kasvoi ohdakkeita.

Klo 12 museo oli lukossa. Löytyi poika, joka lupasi mennä herättämään veljensä. Veli tuli vartin päästä, avasi oven, rahasti ja jäi istumaan. Marjatta olisi halunnut näyttää pojalleen museon luovuttamansa Vihtori-isoisan vanerilaa-

tikon karttoineen ja mui-
tiinpanoineen sekä äitinsä kutomat verhot. Mukana oli kuva luovutustilaisuudesta, jossa Viljo Hakulinen ottaa vastaan lahjoituksen. Pettymys oli melkoinen, kun opaspoika ei pystynyt auttamaan. Pahaa mieltä vähän kevensi Loimaalla syöty lounas ja kotimatkan kauniit maalaismaisemat.

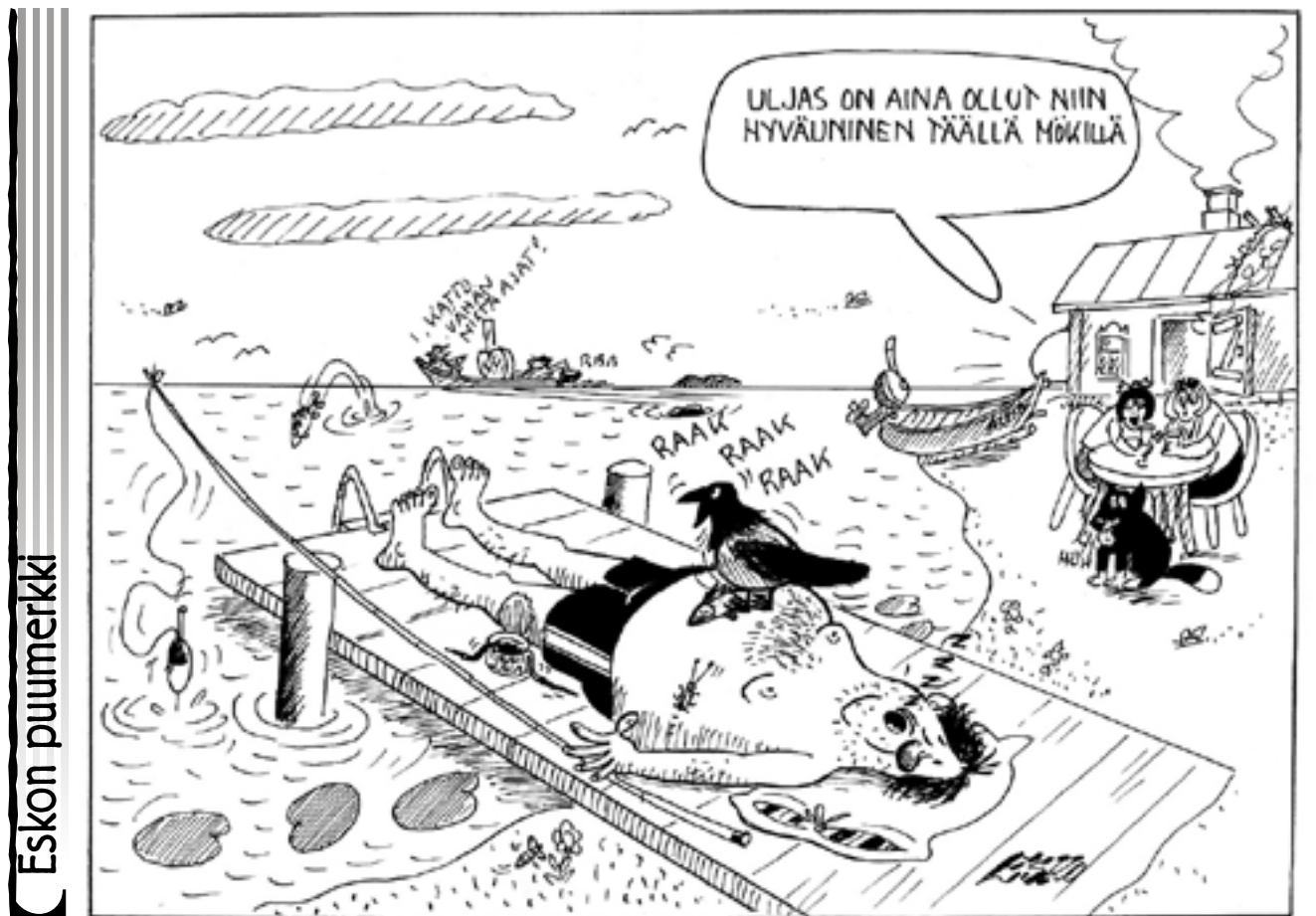
Ei ole ensimmäinen kerta, kun petytään yrityksissä hakea museosta sinne tallennettuja rakkaita esineitä. Ehkäpä Kurkijokelaisen palstoilla olisi syytä kertoa, millaisin odotuksin museoon kannattaa mennä. Lahjoittajien olisi ehkä helpompi saada kosketus lahjoituksiinsa, mikäli museon esineistöstä saataisiin kuvat

ja luettelo nettiin (sitten kun nettisivut taas saadaan päivittymään).

Anssi Ikonen Turun Ammattikorkeakoulusta kuvasi parisen vuotta sitten museoesineitä. Hänen kuvansa ovat kurkijoki.fi -sivuilla, mutta hankalasti saavutettavana linkkinä ilman tekstejä. Nämä kuvat voitaneen poimia erilleen ja varustaa tekstein samaan tapaan kuin nettisivujen muutkin kuvat. Myös museon esineluettelo voisi olla netissä esim. PDF-muodossa. Toivon mukaan museoesineitä esittelevä kuvakirja on vielä Perinne Eläväksi -projektin suunnitelmissa mukana.

Joka tapauksessa takiaiset museon edustalla voisi välittömästi korvata vaikka pelargoneilla, kun pitäjäjuhlakin on ensi viikonloppuna.

Tapio Nikkari

Kyykkää ja karjalaisia lauluja Vampula-viikolla

Y-suulin kentällä pidettiin tänä vuonna karjalaisten järjestämä kyykkäturkaus. Paikalle tuodulle hiekalle oli merkitty kyykkäkenttä.

Turnaus alkoi lupaavasti, sillä paikalla oli peräti 12 joukkuetta. Ottelu jouduttiin keskeyttämään kovan ukosen ja rajun sadekuuron takia. Kuoron mentyä ohi kisaa jatkettiin yhdeksän joukkueen voimin. Pelit jatkuivat erittäin tasaisena lähes puoleen yöhön.

Joukkueilla oli nasevat nimet. Kisan voitti Vampulan joukkue nimeltä Äly ja voima. Joukkueeseen kuuluivat Jarmo Vainio, Henri Larikka, Matti Kaunisto ja Pekka Vainio.

Naisten kisa oli myös erittäin tasainen. Tiukan väännön jälkeen illan kyykkäkuningattareksi tuli joukkue nimeltä Naikkoset. Joukkueeseen kuuluivat Satu Blomgren, Katja Jokipolvi, Nina Vähä-Heikkilä ja Marjo Kaunisto.

Sunnuntaina 3.7. vietettiin Karjalaistalo Toiviaisella Vampula-viikon teemaan kuuluvaa karjalaisten laulun iltaa.

Ilma oli pilvinen ja ukkonen jyrähteli lähellä, joten jouduimme siirtymään sisätiloihin. Se ei tunnelmaa haitannut.

Erkki Poutanen

Paikalla oli 80 kuulijaa. Esiintyjät Tarja Leijon ja säestäjä Juhani Koivunen osasivat asiansa ja saivat yleisön mukaan. Muutaman yksinlaulun jälkeen yleisö innostui laulamaan mukana vanhoja tuttuja lauluja.

Välillä hiljennyimme kuuntelemaan kesävampulalaisten laulutervehdystä. He esittivät erittäin kauniin, mutta hieman haikean laulun ”Laps olen Laatokan” sekä pari muuta laulua. Sen jälkeen jatkettiin taas yhteislaulua.

– Tämä on ollut hieno tilaisuus. Yleensä kun esiintyn yleisölle, he kuuntelevat. Täällä tultiin mukaan laulamaan. Täällä oli tosi upea tunnelma, kun yhdessä lauloimme Heili Karjalasta ja Kultainen nuoruus. Tämä ilta oli hienoa ja aitoa karjalaista menoa, josta itsekin nautin, Tarja Leijon totesi.

Kirsi Pitkäsen mukaan lauluillasta välittyi aitoa maalaistunnelmaa.

– Olen täällä ensimmäistä kertaa. Talo on erittäin hyvin kunnostettu. Ympäristö on upea: takana on vihreä lehtimetsä ja etupuolessa laaja viljapelto. Ladossa oli sitä aitoa vanhan ajan tunnelmaa, Pitkänen ihasteli.

Tarja Leijon säestäjänä Juhani Koivunen saivat runsaslukuisen yleisön laulamaan tuttuja karjalaisia lauluja.

Sodan aikaiset uutiskatsaukset nyt DVD-kokoelmana

Jatkosodan syttymisestä on kulunut 70 vuotta. Sodan kulku ja sen tapahtumat on nyt koottu kattavaksi DVD-elokuvakokonaisuudeksi (8 DVD-levyä), jonka kokonaispituus on yli 23 tuntia.

Kansallinen audiovisuaalinen arkisto (KAVA) toimittanut tämän ainutlaatuisen julkaisun, joka sisältää kaikki Puolustusvoimain alkuperäiset uutiskatsaukset jatkosodasta – sellaisina kuin aikalaiset ne näkivät.

Vuosien 1941–1944 aikana filmattiin yhteensä 88 dokumenttielokuvaa, joissa esitettiin reportaaseina

hyökkäys- ja asemasodan vaihteita. Lisäksi kamera taltioi monipuolisesti kotirintaman tapahtumia ja siviiliväestön elämää. Nämä kaikki filmit ovat nyt nähtävissä ensi kertaa sodan jälkeen alkuperäisessä muodossaan.

Puolustusvoimain uutiskatsaukset kuvasivat mm. etenemisen itään: vallatuiksi tulivat vuoden 1941 aikana Sortava, Viipuri, Aunus, Salla, Äänislinna, Hanko, Kontupohja, Koivisto, Karhumäki ja Poventsa. Kesäkuussa 1942 tallennettiin Hitlerin ja Mannerheimin

kohtaaminen Suomessa ja Berliinissä. Kokoelmassa on mukana myös harvinaisen filmi suomalaisista SS-miehistä.

Kesäkuussa 1944 kuvattiin Neuvostoliiton suurhyökkäyksen torjuntataisteluja Kannaksella ja karjalaisten evakuoitinta. Uutiskatsaus Äyräpään taisteluista jäi kesken ja aikalaistilanteesta näkemättä.

Katsausten tekijöinä olivat rintamalla tiedotuskomppanioiden ja pääkaupunkiseudulla Valtion Tiedotuslaitoksen ja Päämajan TK-kuvaajat. He olivat

suurimmaksi osaksi elokuva-alan tunnettuja konkareita. Nämä arvokkaat sotadokumentit antavat myös jälkipolville mahdollisuuden tutustua historiallisesti merkittävään aikakauden kohtalonhetkiin.

Kieli: suomi, tekstitys ruotsi. Kokonaishinta 36,90 (sis. alv) + postituskulut 7,00. Materiaali on tilattavissa sähköpostilla: tilaukset@portaalilehti.fi tai puhelimitse: p. 0104 226 590.

Asianajajia

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajotoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeusturva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN

Varatuomari
Julkinen kaupanvahvistaja
Kauppalanenkatu 9–11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY

asianajaja, varatuomari
Jari Heikman
Turuntie 8–14, II krs. Loimaa
Puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija.

Tilaa nyt Kurkijokelainen, kaksi kertaa kuukaudessa ilmestyvä pitäjälehti!
Vuosikerta vain **39** eur. Tilattuna alle 1,70 eur/kpl.

Tilaan Kurkijokelaisen

☐ Itselleni ☐ Lahjaksi

Lehden saaja

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Lahjatilauksen maksaja:

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Pvm. _____

Allekirjoitus: _____

Palauta kuponki kirjekuoressa osoitteella:
Kurkijokelainen, Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
tai tee tilaus sähköpostiosoitteessamme:
toimitus@kurkijoki.fi

MUSIIKKIVÄEN PALVELUPAIKKA
LOIMAAN MUSIIKKI
Puh. (02) 7622 950
Oikokatu 3, Loimaa
Avoinna:
ma suljettu, ti-pe 12-17, la 10-14

Tilaa Kurkijokelainen lahjaksi
viereisellä tilauskortilla tai soittamalla toimitukseen
p. 050-5213336

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. Haima
2. Pielavedellä
3. Shanghai
4. Vuonna 1968
5. Kivittämällä
6. Ammunnassa
7. Rafael Paasio
8. Vuonna 1966
9. N. 1500
10. Yksi

Kurki joki-Museo

Avoinna kesä-, heinä- ja elokuussa keskiviikkoisin, lauantaisin ja sunnuntaisin klo 12-16.
Huom. sunnuntaina 14.8. museo on auki klo 12-19.

Kesänäyttely
Lyyli 100 v.
Kurkijokelaisen naisen elämää

Kojonperäntie 446, Kojonperä, Loimaa

Pääsymaksut: Aikuiset 2 €
Lapset (alle 12 v.) 1 €

Ryhmävaraukset: Museo 050 4036050
Eino Vepsä 0500 875211
Antti Eklund 050 3426608